

Lalalanding

Ander werk van Emily Kocken

Witte vlag (roman, 2013)

De kuur (roman, 2017)

Emily Kocken

Lalalanding

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2021

De schrijver ontving voor het schrijven van dit boek een
werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Copyright © 2021 Emily Kocken
Voor overname kunt u zich wenden tot Em. Querido's
Uitgeverij BV, Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam.

Omslag Bram Kleiweg
Omslagbeeld Emily Kocken
Foto auteur Géraldine Jeanjean

ISBN 978 90 214 1448 5 / NUR 301
www.querido.nl

Je moet half in de schaduw zijn.

– Paul Valéry

O

Je weet nooit zeker of je de liefde van je leven ziet.

Het meisje stond op het perron van de metro van Saint-Lazare, je was op weg naar de lichtfabriek van Monsieur Emmanuel Lumière, lampjes in koperen fittingen draaien, en dat de hele dag. Door het raam bleef je naar het meisje kijken. Op hoge toon riep de machinist belangrijke dingen om, stof kraakte in de speakers, je verstond hem niet, gelach rondom.

Buiten namen steeds meer mensen het perron in beslag, een zee van kleine en grote lichamen, armen, benen, schouders, hoofden, en vanuit het niets begon het meisje traag naar je te zwaaien, de lachers klaptten, kijk, dat is liefde, je ademde schuw tegen het glas, haar hand verdween.

‘C’est l’amour!’ riep een man, mon Dieu, ook dat nog, en hoofden, armen en schouders draaiden, men begon enthousiast te wijzen, naar jou, naar haar, heen en weer ging het.

Je peinsde er niet over om uit te stappen.

In de fabriek bezeerde je beide handen, een onverwachte beweging, je drukte ruwer dan je wilde op het koper, en toen brak het glas, de opzichter vroeg door de megafoon of je op kantoor kon komen, je wist je er niet uit te redden, je kreeg bijna ontslag, echt, het scheelde niets.

‘Ga naar huis, Jean,’ zei de opzichter.

En je ging, het was raar, zo vroeg, zo midden op de dag.

En nu probeer je het zwaaimeisje uit je kop te krijgen, en je loopt harder dan anders, zwaaiende armen, fanatiek. Je bent op weg naar huis. Voelde je je net verslagen, langzaam raak je opgetogen, een vreemd gevoel, en je hebt geen idee wat je straks moet zeggen, eenmaal thuis.

De zon staat hoog, hij geeft je een onmenselijk lange schaduw.

Op de Rue de la Barrière Blanche hebben straatlantaarns een lik verf gekregen, de glans doet pijn aan je ogen. Een tel of twee, drie loop je als een blinde.

Was je maar uit de metro gestapt, denk je, ineens zie je de vergissing, je had je door de mensen een weg moeten banen, je denkt aan het meisje, de kalme liefde van haar wuiven, haar hand denkbeeldig in de jouwe. Het applaus dat een act van jullie maakte.

Je loopt verder, in de straatgoot stroomt het water, 's morgens gaan de kranen open, weg spoelt het vuil van een verloren nacht. Achter je geluiden die je niet kunt thuisbrengen, vage klanken, een halfslachtig schor gefluit, je wilt omkijken, maar iets weerhoudt je. Waar afstand tussen mensen groot is, denk je, kan liefde klein een aanvang nemen. De zon staat hoog.

Je schaduw lijkt overal.

Een sirene laat zich horen in de verte, je bent in de buurt van het Bretonneau, een ziekenhuis voor rijke mensen. En daar gebeurt het ondenkbare, een schaduw glijdt over de jouwe, de lange lijnen van jouw schaduwlichaam met vloeiende welvingen overlappend.

Lenig danst de schaduw voor de jouwe, je armen lengen, een ongekend verlangen, en laag mengt een toon zich met het geschrei van de sirene, een puls ontstaat op de halen van je adem, alles klinkt zacht en hoopvol, herkent elkaar.

Je denkt aan het meisje van Saint-Lazare, hoe graag je haar wilde vergeten.

'Dag meisje,' zeg je.

Je ziet een grijze vlek op de kasseien, de haren gewichtloos op de wind, losgevlogen linten, het gulle, muzikale van haar golvende armen, je leest verliefd de vibrerende lijnen, je wordt draaiërig door haar smalle taille, laaft je

aan een opwelling van weelderige rokken.

Sluw danst de meisjesschaduw een paar passen voor de jouwe, je aarzeling gaat overstag, en schaduwhand grijpt schaduwhand, een warboel volgt van ledematen die, lustig in elkaar gehaakt, jou mooi het lopen moeilijk maken.

Je bent een schaduwloze jongen, de zon staat hoog, en hij klimt hoger, dat harde licht van kunstschilders die zelden buiten komen, en de schaduwwezens dansen dronken voor je uit, twee vloeibare vraagtekens die in en uit de vraag bewegen: voor wie te leven?

Een vlaag wind blijft om je hoofd heen draaien, irritant, je hoort je moeder roepen.

‘Jean, waar blijf je?’

Je bent bijna thuis.

Het schaduwmeisje is iets duisters, dat weet je, de liefde is je eenzaam denken. Bang ren je verder op het horende stoten van je adem. Haar schaduw glipt een steegje in.

Samen verdwijnen is een lot waar alleen ongelukkigen van dromen, misschien lees je morgen in de kranten: ‘Schaduwmeisje steelt ziel van schaduwjongen’, en ‘Liefdespaar heeft elkaar gevonden’, snelle woorden die van het leven meteen iets anders maken.

Ze is verdwenen, je bent haar kwijt.

Je probeert aan leuke dingen te denken, de zon, de wind steekt op, druppels vallen op je wangen. Water kabbelt door de goten van de straten, opgepompt uit reservoirs, stroompjes voeren takken mee, peuken, rommel, rotte bladeren, je voeten til je hoger.

Hoger.

Verdwenen is de zon. In de lucht hangt fijne mist, het gaat straks regenen.

★

Je naam is Jean Rodin.

★

Er zijn namen die je zelf niet zou hebben verzonnen, had je mogen kiezen. Net als het leven dat je krijgt, op een dag drijf je uit het lichaam van je moeder, en waar je wordt geboren en onder welke omstandigheden, is een vast gegeven dat je niet kunt veranderen.

Je naam is Jean Rodin, net als de beeldhouwer, geen familie. Je lichaam is groot, je hoofd is vol gedachten, je lijkt op De Denker, in zekere zin. Aan de voet van de Butte Montmartre woon je, bij je ouders, je vader Hippolyte en je moeder Geneviève, en je zusje, Odilette.

Je bent twintig jaar. Het is 1953, acht jaar na de oorlog.

Je werkt aan de lopende band in de gloeilampenfa-

briek van Monsieur Emmanuel Lumière, maar verdient amper genoeg voor een grote rooie, een goed glas rode wijn. De stamkroeg van jou én je vader heet Bar Bistro La Renaissance. Na het bombardement van de geallieerden op het gebied rond het treinstation van Porte de la Chapelle in 1944 verloor je vader zijn baan als auto-sleutelaar bij zijn geliefde Monsieur Renault. Het Depot voor Gevonden Voorwerpen van de Métropolitain van Parijs aan de Rue Championnet zocht toevallig een sorteerder, et voilà, die vond men in je vader.

Jullie verhuisden, je was elf jaar, je zusje vijf, van een flat-je in Porte de la Chapelle naar Villa Championnet, een sociaal woonproject voor katholieke veteranen en hun gezinnen, in het achttiende arrondissement, de wijk heet Grandes-Carrières, een prachtige naam voor een oud heuvelachtig gebied vol gajes en armoe.

★

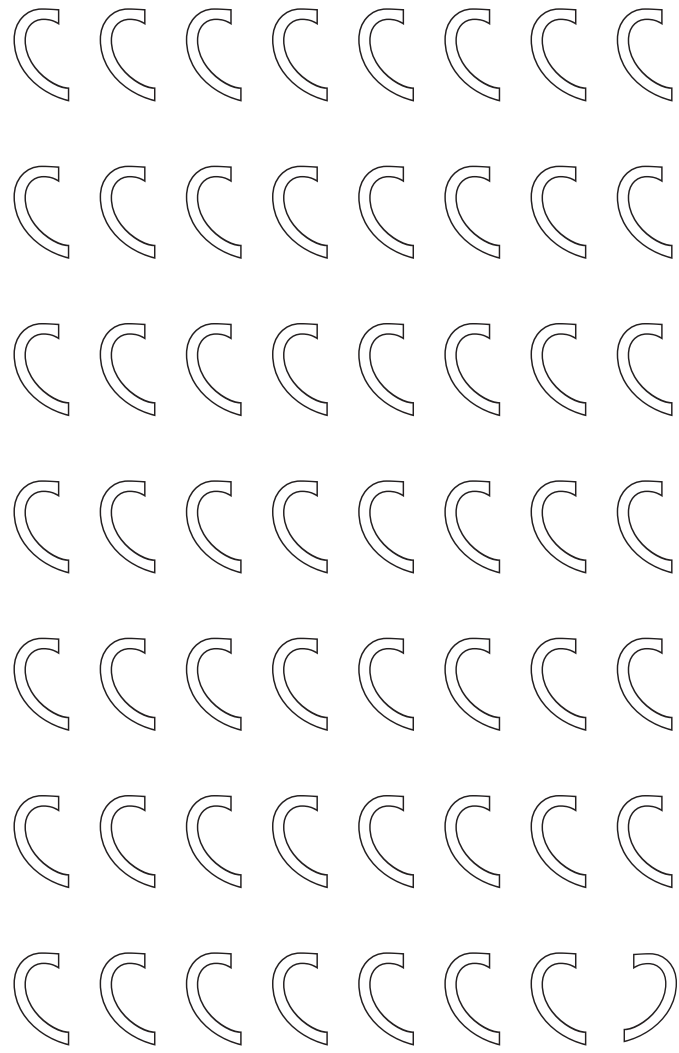
Je zusje zegt simpel ‘Villa C.’, ze springt touwtje, ze zegt de naam tussen de slagen door, touwtjespringen, het is haar lievelingsspelletje, ze springt en springt, roept ‘Villa C.’, bij elke sprong kun je haar harder horen hijgen, ‘Vil-la, Vil-la, Vil-la C...’, ze hijgt, ze hijgt, ze raakt steeds meer buiten adem, ze springt, ze hapt naar adem, bijna stikt ze, een slechte zwemmer onder water, ze springt snel, ze springt hoog, woorden worden door het sprin-

gen oneerbiedig ingekort, lettergrepen lelijk afgesneden,
'Villa C.' wordt 'C.', alleen 'Villa' zou *trop* ironisch zijn.

Ze springt.

'C.'

Ze hapt naar adem.

I

‘Oe-hoe! Oe-hoe!’

De straat wekt je met een kreet van buiten. Het is net na zonsopgang. Zijn het duiven?

‘Où est Paris?’ schreeuwt iemand.

Geen duiven, nee.

‘Où, mais où est-ce, monsieur?’

Voor onschuld lag je in je bed, wat een mooie zondag leek te worden lijkt nu bedorven, je bent aan de beurt om brood te halen, maar de boulangerie aan de Rue Ordener opent op zondag later, en nu krijg je dit gelazer, putain, je wilt uitslapen, dromen, weg kunnen kruipen in de zachte armen van de nacht, het broertje van de dood.

In je droom danste je met het schaduwmeisje, haar huid glansde, je mocht je handen op haar blote schouders leggen, een koude bedoening, heerlijke verzoening, jullie samen, vloeibaar, dansend op muziek die je niet kende.

Er staat je geen gezicht voor ogen.

‘Où est Paris?’ Mon Dieu, denk je, daar gaat hij weer, ‘oe-hoe, oe-hoe’, je was hem net vergeten. Het antwoord op zijn vraag ligt voor het grijpen. Je zou je kop uit het raam moeten steken.

‘Hier is het! Nee, daar ligt ze, snel, donder op, voor heel Parijs is verdwenen!’

Maar je doet niets van dit alles. Je wilt terug je droom in, oui-oui, dat wil je. Waar afstand tussen mensen klein is, en liefde meer naar lichaam smaakt dan in het echte leven.

‘Monsieur!’

Jaja, je luistert, het is een kerel, dat hoor je aan de stem.

‘Oe-hoe.’

Een lege fles rolt over de kasseien. Verdorie, gast. Hij vernielt de ochtendstilte. Zulke schreeuwers passen niet in jouw stad.

Ja, in jouw stad, denk je, en niet de zijne.

‘Paris est où, monsieur?’

Je zegt niets.

‘Monsieur, écoutez-moi, mais écoutez-moi, monsieur!’

Maar je wilt niet luisteren, rot toch op, man, met je monsieur-dit en je où-est-monsieur-dat, ja, dat denk je, je naam is Jean Rodin, voilà, maar dat kan die gast niet weten, stel je voor.

Jullie woning ligt aan de voorkant van Villa C. direct aan de straat. Je hoort hem voor de hoofdingang, verraderlijk dichtbij.

★

Het gebouw is eenvoudig van vorm.

Hoog.
Breed.

Diep.

Een architectonisch wonder, vanbuiten zou je dit niet denken, de ingewanden van het pand zitten volgepropt met kleine woningen, een netwerk van gangen, smalle deuren, steile trappen, diep onder de grond zieltoogt de kelder voor het bewaren van de kolen, er is een binnenplaats van hard zand en een enkele steen, restant van een rotsformatie. Wie daar praat, weet dat woorden vervliegen, argumenten kunnen kaatsen, echo's spatten in drievoud uiteen tegen de gebroken ruiten, en er is vaak iets stuk, vooral op de bovenste verdieping.

Op de buitendeur hangt de bellijst met de bewonersnamen, en jullie vallen als gezin onder je vader:

Fam. H.J.M. Rodin

De letter H en de letter J, twee stomme, onnozele letters, tiens, dat kan van alles wezen. Dat de derde letter voor Marie staat is geen mysterie.

‘Monsieur!’

‘Wie de naam van een mens kent, kan zo in zijn ziel kijken.’

Dat fraaie zinnetje las je ergens, in de trein op het traject tussen Saint-Lazare en Mur ligt er altijd wel een student te slapen, in zijn schoot meestal een boek van Jean-Paul Sartre, opengeslagen, voilà, gratis informatie.

Merci beaucoup.

Onbekend zijn biedt bescherming. Je kunt doen en laten wat je wilt, niemand kan je iets maken.

Zoals die kerel buiten.

‘C’est où, Paris, chez vous, ici?’

Wat zegt die gast?

‘La cité de l’âme.’

De stad van de ziel.

‘Mijnheer is dichter zeker?’

Je kunt je gedachten niet meer voor je houden.

Tjongejonge, gast!

‘Laat me slapen!’

‘Monsieur, de stad houdt van uw ziel.’

Je wilt hem antwoorden, maar hij is te snel.

‘Monsieur, je suis pauvre.’

O ja? Arm. Nou, eh. Dat ben jij ook.

‘Je suis tout seul, monsieur.’

Ja, maar ieder mens is eenzaam, zou je willen zeggen.

Liefde is overal te vinden, maar op de verkeerde plekken. De man verrast je met zijn opmerkingen. Toch is dit niet het moment om je uit je slaap te trekken.

‘Monsieur, je vous aime.’

Nou ja!

Dan hoor je water kletteren, je voelt je opgelucht, de pisstraat is precies op tijd, je zou toch medelijden met hem krijgen.

Voici, dit is de anonieme pisser van de straten van jouw stad. Hij stelt vragen, zijn woorden zingen, voer voor geweldige gesprekken, over de liefde, eenzaamheid, maar net zomin als jij, een arbeider, met de student in de trein zou kunnen praten, kan hij, een pissende clochard, dat met jou.

Liberté, Egalité, Fraternité, dit motto is een ideaal, onmogelijk na te leven, de sociale status van elk individu en de rol die men navenant moet spelen leggen alles tussen mensen vast. Parijs is een openbare gevangenis, oui, une prison publique, die sterke exemplaren uit diverse sociale klassen in vreedzame co-existentie samenbindt, een levende contradictie.

Dus wat doe je?

‘Mon Dieu, gast,’ roep je met een van verontwaardiging overslaande stem, ‘je staat tegen ons huis aan te pissen!’